

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Infra Octauam Ven. Sacramenti Co[n]cio II. Memoriam fecit, &c. Psal. 110.

1. Quòd Eucharistia sit mysterium fidei. 2. Hæresum de reali existentia
enumeratio. 3. Caluiniani Symboli eleuatio per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

illuminamini Hæreticis, & facies vestra non confundentur, Catholici.

Eucharistic
eologia,

O salutaris hostia, admirabile Sacramentum, fidelium cōmunio, saluus conductus, animarum mortalium viaticum, defunctorum vita, debiliū robur, cæcorum lumen, afflictorum gaudium, ægrotantium medicamentum! O mysterium sublime, quod inter Sacramenta es, quod sol inter planetas, tu in te causam complecteris, alia non nisi effectum continent: tu Oceanus es, alia non nisi flumina, tu esse habes in facto esse, vt Theologi loquuntur, cetera duntaxat in fieri: o æstuantem charitatis fornacē! o rubum amore ardentem! hieroglyphicum omnis bonitatis, te nos supplices adoramus, ac viua fide credimus: sensus hic abijcimus, dicimus argumentis *valere*, rationem omnem vt suspectam habemus, & fidei ætæ & infallibili pedibus aduoluimur. O panis delicias afferens Regibus, panis vitæ, panis Angelorum, panis qui olim Eliæ tantum virium ac roboris dedisti, hodie animis nostris robur adde, mentem corrobora, affectus confirmata, vt postquam in desertum vitæ huius lesabelem, carnem inquam nostram, & tyrannum Achab, id est, mundum fugientes, concesserimus, in virtute tua non ad montem Oreb, sed ad montem Domini peruenire mereamur, vbi Sacramentum non erit amplius, & vbi velo ablato, ac figuris abolitis clarè videbimus, quod hodie obscure & inuolūtè credimus, quodque vnica beatitudinis nostræ causa & obiectum erit, ad quam nos Pater, & Filius, & gloriosus Spiritus sanctus perducere dignentur,

Amen.

CONCIO SECVNDA

INFRA OCTAVAM VEN.
SACRAMENTI.

SECVNDVM MIRABILE.

De vera & reali existentia corporis
Christi in Eucharistia.

Partitio.

- I. Quod Eucharistia sit mysterium fidei.
- II. Hæresum de reali existentia enumeratio.
- III. Calumniam Symboli eleuatio per figuram.
- IV. Cæna figurantis è verbis Domini resutatio.
- V. Fides Catholica de presentia corporis Scripturis astruitur.
- VI. Veritas Eucharistica docetur figuris, & rationibus.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timenibus se. Psal. 100.

FIGVRA.

AARON Pontifex, postquam sanctuarium Num. 4.
occlusisset, & omnia vasa sacra & supellectilem illius sedulo collegisset, & inuoluisset, filijs Caath cura commissa erat, vt sacram hanc sarcinam, quamdiu populus procederet, semper inuolutā gestarent, nefas verò erat, nisi vitæ adire periculum vellent, eadem retegere, aut discooperire. O figura luculenta & peregrina! Quod olim summus Sacerdos Aaron in veteri lege præstitit, Iesus Christus in noua fecisse comperitur: cum enim Ecclesiæ suæ sanctuarium tot sigillis ac mirabilibus offimasset, atque interius sancta ac diuina Sacramenta, velut supellectilem & vasa sua, atque inter illa Eucharistiam inuoluisset, mandauit nobis, vt omnia illa inuoluta fidei humeris ferremus, nihil videntes, neque inspicientes, quamdiu Ecclesiæ castra in vitæ huius via progrediuntur, quin

quā & inhibuit quidquam horum, nisi periculum vitæ incurrere velimus, tangi, credenda sunt non visa, sine dubitatione portanda, & non cognita adoranda. Tamen quoniam cum nouis quibusdam Bethfamis nobis hodie negotium est, qui credere nequeunt, nisi manna in arca viderint, & cum stupidis Capharnaïtis, qui in animum inducere suum non possunt, Christum corpus suum in Eucharistia cibum dare potuisse: circa legem hanc non nihil dispensando sanctuarij huius suppellectilem paululum reuoluam, Eucharistia veritatem explicabo, & summa cum reuerentia & honore monile hoc discooperiens, & scripturis, figuris, & validis rationibus veracem illius veritatem exponam, & corporis & sanguinis Christi Iesu in augusto hoc Sacramento realitatem patefaciam, fides ubique hic ducem ager, Spiritus sanctus submonitorum, Deipara patronum: idcirco salutationem illi Angelicam recitabimus.

A V E M A R I A .

Omnes pretiosi lapides, qui in Salomonici templi fundamentis positi erant, magnitudine pares inter se erant; eò quod omnes iuxta eandem mensuram secti & efformati essent, sed non idem omnium erat pretium aut valor, erant enim alij alijs pretiosiores, *Fundamenta autem erant de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis, decem siue octo cubitorum, & de super lapides pretiosi aequalis mensura secti erant.* Augurium & diuinum quoddam secretum fuit, quo docemur, quod quamuis omnia mysteria & Sacramenta fidei ac religionis Christianæ, quæ lapides pretiosi & fundamentales sunt templi Ecclesiæ, æqualia sunt, quantum ad credendum & veritatem, eò quod omnia eadem in incude fabricata, & eodem signata caractere sunt, idem fundamentum habeant, quod potestas & authoritas diuina est, in intelligendo tamen imparia esse, alia enim alijs sunt obscuriora, in quibus proinde fides magis operatur, atque ideo magis Christiana sunt, iuxta Aphorismum illum Theologicum, *ibi præcipue fides habet meritum, ubi ratio humana non præbet experimentum.* Satis hoc ostendit Redemptor, cum Thomæ prius incredulo dixit, *credidisti, quia vidi-*

sti beati, id est, beatiore, qui non viderunt & crediderunt: vnde discimus, quod ubi ingenium humanum fatiscit, & ratio succumbit, ibi fidem valere, pollere, ac robur exercere, mysteriaque in quibus ratio naturalis cæcutit & nihil omnino videt, magis Christiana esse ac veriora. Aliæ enim religiones adulterinæ & spuria rationem semper in consilium adhibent, & quantum mens humana illa potest comprehendere & capere, tantum etiam creduntur & percipiuntur, atque hinc est, quod Turcæ & Barbari credant quidem Deum quemdam omnipotentem esse totius vniuersi gubernatorem moderatoremque, honorandum, amandum, obsequio dignum, esse post hanc vitam aliam; & gaudia bonis, improbis tormenta destinata, docet hoc quippe illos naturæ lumen, ratio humana, sed vnum Deum esse in tribus personis, Deum Patrem Filium dedisse pro nobis, vt mortem occumberet, atque eundem Dei Filium humanam carnem induisse, & sub mirabili Sacramento corpus suum in escam reliquisse, (quod ratio humana hic cæcutiat, accedocere hoc valeat) sibi persuadere nō possunt.

Atque ideo Christianæ Religionis dignitas & excellentia in hoc patet, quod omnem hominum intellectum transcendat, & rationem excedat, quod sola auctoritate recipiatur & eadem nixa sit, non verò ratione, argumentis, demonstrationibus, adeo vt Christianus credat, quæ non intelligit, neve vquam poterit intelligere, ac præsertim circa sublime, admirabile, adeoque augustum Sacramentum, quod singulari quadam prerogatiua & priuilegiali supereminetia, quam præ cæteris habet, simpliciter, absolute, & sine aliqua quadam designatione, antonomastice *Sacramentum* appellatur, vel ceterorum Sacramentorum caput, præfectus, Dominus, in quo tam multa admiranda, credenda & adoranda sunt, tam pauca tamen dicenda & intelligenda, Sacramentum quod naturam excedit, & eandem in admirationem rapit, quodque vltimum donum, & summum bonum est ab authoris naturæ collatum, Sacramentum denique, quo nullum vquam maius ab æterno Deo opus patratum, aut in rerum natura productum.

Huius opinionis erat Isaias Propheta, cum de mirabilibus, quæ Deus aliquando in Ec-

Infideles fidei in naturali ratione stabiliunt.

I. Christianæ religionis dignitas.

Sacramentum Eucharistie supernaturale est.

3. Reg. 6.

Iohan. 6.

3. Reg. 7.

Omnia fidei mysteria in credendo æqualia, sed non in intelligendo.

Iohan. 10.

clesia peracturus esset, ageret, nam illius conceptus demiratus, omnes omnino homines adhorretur, vt illius adinventiones diuulgarent, *Notas facite adinventiones eius.* Quam egregiæ porro sunt inuentiones, hominem fieri, cum homine conuersari, cum homine viuere, & sub Sacramento se tradere, vt ab homine manducetur: an non hæc dignæ sunt, quæ perpetuò in hominum memoria versentur? an non merentur, vt cælo simul & terræ, hominibus iuxta atque Angelis innotescant?

Hæc porro inuentiones ad eò obstupuit Salomon, itaque difficile ei videbatur & nouum, Deum cum hominibus commorari, qui ab Angelis in cælo adorari consueuerat, vt ipsum penitus impossibile putaret, admiransque aut potius dubitans diceret, *Ergone credibile est, quod Deus habitet cum hominibus super terram?* Credibile est, Salomon, credibile, nondum enim Dei inuentiones nosti, verè enim cum hominibus habitat, quin & homo factus, ab hominibus manducari cupit, suumque corpus in admirabili hoc Sacramento in hominum alimentum reliquit.

Satrapæ tamen Babylonij contrarium docuere, & coram Nabuchodonosore Rege asseruere, somnium quoddam eius interpretantes, Deos in terra non commorari, nec cum hominibus conuersari. Audite quid dicant, *Exceptis Dijs, quorum non est cum hominibus conuersatio.* In Ethnicis hoc non ad eò obstupescit, nec illos hic errasse ad eò mirandum est. Sine fide enim hoc credi nequit, etiam cum credendum est, quod qui mundum replet, in exigua quadam hostia comprehenditur, quod qui in cælo gloria & maiestate vestitur, hic sub speciebus & accidentibus delitescat, ac corpus & sanguinem dederit, vt hominibus in cibum & potum sit; hoc enim ad intelligendum difficile est, & ægrè se animus resignare, & hic requiescere potest, vt hic se in captiuitatem tradat.

Hebræorum Legislator Moyses, non parum familiaritatem Dei cum hominibus demirabatur, & hanc ipsam populo Hebræo representans illos ad gratitudinem excitabat, quod nulla sub sole natio Deos sibi haberet ad eò vicinos & propinquantes: *Non est, in-*

quit, *alia natio tam grandis, que habeat Deos appropinquantes sibi.* Si Moyses tantus, tamque eximius vir tanti fecit, quod Deus cæli familiaritatem cum Hebræis contraheret, familiaris cum ijs ageret, sique illos ideo tantopere ad illum diligendum obligatos putaret, quis Christiano honor est, quæ gratia & beneuolentia, quod idem Deus non ad illum modo accedat, sed ipsi similis reddatur, cum illo comedat, ipsi se deniq; in cibum largiatur? quomodo igitur illi deuincti sunt? aliquisne sub cælo populus, natio aut territorium est, cui tantam Dei sui gratiam præstent, tantam beneuolentiam exhibeant? cum hoc concessum est Ecclesiæ, soli huic honor hic & gloria referuata.

Ezechiel Propheta beatam ciuitatem cum descripsisset, omnigeno referat bono, tandem vno velut fasce omnia illius bona complectens ait, *Dominum ibi commorari, & ciuem illius esse, & nomen ciuitatis illius ex illa die, Dominus ibidem.* Quasi diceret, quod Deus ciuitatis huius cuius sit & inquilinus, maximam hoc illi gloriæ adfert & decus eximium. Quod olim de huiusmodi ciuitate Propheta dixit, hodie aperte manifesteque de Ecclesiâ dicendum, omnem illius honorem, triumphum ac gloriam esse, Deum inquilinum & in altari præsentem, inque mensa vt cibum habere. Quapropter non immeritò Propheta exclamat, *Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei,* quod scilicet Deum habeas fundatorem, Deum qui apud te commoratus est, Deum quem vidisti, quem comediisti, qui que propria te carne epurtebat.

O res vere admirabiles & gloriosas! Elaias hæc prædicens & eminens prælagiens, spem certam melioris fortunæ concipit, *Pro eo quod derelicta fuisti & odio habita, ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generatione & generationem.* Quasi diceret, Ecclesiâ quidem mea derelicta & contempta fuit, sed veniet tempus, quo ita illam exalabo & dilatabo, atque ita illam proueham, vt totius vniuersi futura sit decus & ornamentum, vtque futura secula nihil eiusmodi visura sint, aut quidquam dignius aut excellentius, futurus enim sum ciuis illius, & in ipsa commorabor.

Ioannes Euangelista cum in Incarnationis

Ioan. 1.
& 5.

& SS. Trinitatis Oceano longius prouectus
 effert, ac plurima circa illam mysteria expo-
 suit, ita tandem Euangelium suum conclu-
 dit, *Et uerbum caro factum est, & habita-
 uit in nobis*: perinde ac si dixisset, Hoc cum di-
 xero, nihil dici aut cogitari sublimius digni-
 usve potest, quam Deum in nobis habitare,
 non enim datur ultra: nō dicit *nobiscum*, hoc
 enim in incarnatione peractū fuit, cum De-
 o hominem induens nobiscum commoratus
 est: sed ait, *in nobis*, quod in hoc Sacramento
 fit, in quo se Deus in cibum largies, in nobis,
 & ipsi vicissim in illo commoramur, iuxta Eu-
 angelij sententiam, *In me manet, & ego in
 eo*, hoc scilicet omnem admirationem exce-
 dit, & sine fide hoc credi nequit.

Auerrois
 opinio im-
 pia.

Dicere solebat Aueroes magnus quidem
 Philosophus, sed gentilis, multa quidem in
 Christiana religione contineri, sibi quæ arri-
 derent, sed quod Christiani Deum se mandu-
 care profiterentur, tam execrandū, impium,
 & nouum sibi uideri, ut Mahometis se super-
 stitionibus adhærere, quam Christianorum
 religionem amplecti malle diceret: idem ip-
 se Iudæam quoque legem exhibens, pue-
 rilem eam dicebat, quod cæremoniis abun-
 daret puerilibus, Turcarum uero & Saraceni-
 cam patinam, quod immunda esset, & sordi-
 bus abundaret, Christianam denique stultam
 & fatuam, quod Deum se suum manducare
 astrueret. Quare omnibus ritē consideratis,
 malle se Philosophico more uiuere iacta-
 bat.

1. Cor. 1.

Huc alludens Apostolus simile quid de
 sui temporis hominibus refert, dicitq; Chri-
 stum crucifixum annuntiarī, Gentibus stul-
 titiam, Iudæis autem scandalum uideri, *Nos
 autem predicamus Christum crucifixum, Iu-
 dæis quidem scandalum, Gentibus autem stul-
 titiam*. Et sanē quicumque rationem consule-
 re, sensus interrogare, naturam indagare, Phi-
 losophiæ præcepta sequi, ac simpliciter huma-
 no more loqui uellet, crederet haud dubiē
 stultum esse & stolidum, quicumque persua-
 dere conaretur, Deum hominem factum sub
 Sacramenti speciebus delitescere, in cibum
 dari, os nostrum ingredi, & tamdiu subsistere,
 quamdiu ipsæ subsistunt species. Sed quid?
 sequendum est Psalmistæ consilium, ei que
 consulenti credendum, qui simili iure ait,
Bess. de Sanctis.

*Credidi propter quod locutus sum, ego autem
 humiliatus sum nimis. Ego dixi in excessu
 meo, omnis homo mendax.* Hoc quidem &
 ipse consulo, & mihi ipsi imprimis, utinam
 & uobis eadem insideat opinio: credam igitur,
 priusquam quid dicam, fidem ante uerba
 præmittam, mentem & omnes animæ facul-
 tates humiliabo, & sub fidei obedientia fle-
 ctam, uobis idem ut faciatis auctor sum di-
 cam igitur hodie in excessu iustarum pas-
 sionum & iracundiæ meæ, sacrosanctæ Eu-
 charistiæ honorem protecturus, Berengarius
 impostor est, Lutherus mendax, Zuinglius
 calumniator, Caluinus blasphemus, & omnis
 homo fallax, qui negare uoluerit corpus &
 sanguinem Christi realiter, substantialiter &
 uerē in magno & adorando Altaris Sacra-
 mento contineri, Sacramento, inquam, quod
 epitome & compendium omniū Omnipotē-
 tis Dei mirabilium. Atq; hoc thema nostrum
 commune est, *Memoriam fecit mirabilium
 suorum misericors & miserator Dominus*. E
 tot mirabilibus hodie non nisi unum tan-
 gam, quod secundum erit, mirabilem scilicet
 Christi in hoc Sacramento existentiam,
 quam ut uobis clarius producam, primò hæ-
 reticorum falsitates & imposturas patefa-
 ciam, ac Catholicam deinde ueritatem depro-
 nam.

Auctoris e-
 gregia re-
 solutio &
 animus.

Principio igitur, antequam longius in hac
 contouersia prouchar, & inimicos ad con-
 flictum prouocem, egregios peritosque pi-
 ctōres imitabor, qui rudi quadam Minerua &
 umbratico colore tabulas & laminas delineant,
 ac uiuos genuinosque & unicuique
 personæ ac rei proprios colores addentes, i-
 maginem perficiunt: ita & ipse impietatem,
 imposturam, blasphemias, calumnias, & er-
 rores hereticorum prius in concionis huius
 tabella delineabo, & crasso quodam & pin-
 gui modo proponam, quam ueris uiuisque
 sacre Scripturæ, oraculorum Prophetico-
 rum, figurarum ueteris testamenti, & sanctorum
 Patrum auctoritatis coloribus propositis, ue-
 ram realitatis sacrosanctæ Eucharistiæ ima-
 ginem repræsentem.

H.
 Pictorum
 mos.

Aod ad liberandum populum à Deo desti-
 natus, ambidexter describitur, tamque scitē
 sinistra quam dextra utens: *Qui suscitauit eis Iud 3.
 saluatorem uocabulo Aod, inelytum filium*

Gg

Ger

Gera, filij Iemini, qui utraq; manu pro dextra utebatur. Equidem huic duci hodie similis videri cupio, cumq; huc à Deo ad animarum salutem procurandam euocatus sim, utraque manu digladiabor, sinistra hæreticos profligabo, conuincam, coarguam, dextra verò Sacramenti huius veritatem propugnabo & Catholicos in vera fide stabiliam.

Heb. 4.

Terribilis ille Angelus qui olim Ioanni in Apocalypsi apparuit, inter cetera gladium ancipitem habebat ore promanantem, *Et de ore eius gladius utraq; parte acutus exibat.* Verbum Dei iuxta Apostolum gladius anceps est, dicit enim, *uiuus est sermo Dei, & effecax, & penetrabilior omni gladio ancipiti.* Hodie quoque similis quidam ore meo exeat, & utrimque concidens, ut hinc in aduersarios insurgam, & calumnias propulsem, illinc verò fidei veritatem adstruam, & fidelium Catholicorumq; opinionem confirmem. Deus Ieremiam Prophetam cum destinasset, quo populo suo passim concionaretur, & per gentes & regna verbum suum disseminaret, mandauit, ut euelleret & plantaret, demoliretur & edificaret, *Ecco constitui te hodie super gentes & super regna, ut euellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & edifies, & plantes.*

Isaia. 1.

Idem me Deus eadem hodie ratione legasse videtur, ut populo suo concionarer, ad hæreticos euellendas, sanctamque fidem plantandam, mendacia destruenda, & veritates ædificandas. Hoc igitur me modo hic geram, priusque falsitatibus & erroribus inimicorum euersis, fidem & professionem Ecclesie deinde stabiliam.

Sufanna
accusatio
Eucharistie
confertur.

Pudica & innocens Sufanna à duobus veteranis veteratoribus amore impudico æstuantibus adulterij accusata cum foret, suscitauit Deus spiritum adolescentis Danielis, qui innocentiam illius tutatus est, & nefarios illos adulteros mendacij & falsitatis coarguit. Lutherus & Caluinus duo flagitiosi illi veteratores iam à multis annis præter omne fas & nefas sanctam & innocentem Eucharistiam malignè impieque persequuntur, sed ecce, ipse hodierna die, post infinitos alios, qui contrarium asseruere, & duos illos sacros testes mendacij coarguerunt, velut alter Daniel veritatem & honorem Sacramenti huius auctor, ac duos illos sæculi nostri veteratores

libidine infames, iuratos Ecclesie nostræ hostes mendacij accusabo. Quare iam ad illorum technas detegendas, imposturasq; conuincendas me accingo.

Caluinistæ, velut noui quidam Capharnaitæ, cum dignitatem, maiestatemque Sacramenti huius comprehendere non possent, auditores, non nisi figuram corporis Christi hoc duntaxat contineri impiè blaterant, realitatemque & veritatem ita ab eodem abesse,

Sidera terræ

Ut distant, & flamma mari.

Quin & formulam institutionis illius interpolantes aiunt, Christum cum verba hæc protulit, *Hoc est corpus meum,* intellexisse & dicere voluisse, *Hoc significat corpus meum.* Omnes errores, mendacia, & impietates, & calumnie latius hæc exponenda sunt, & series hæc amplianda.

Mox ut Christus suam corporis nobis sui in venerabili Eucharistia relinquendi voluntatem mentemque discipulis aperuit, illi rei difficultate consternati, & credere non valentes cum Capharnaitis *abierunt retrorsum,* & nefarius Iudas primus hæc in re, teste August. hæreticus fuit, sed ipse Christus summus Ecclesie Doctor, hunc errorem refutans, in viam illos veritatis reduxit, ostenditq; quod illi ex suo & rudi modo intelligi velient, spirituali & alio penitus diuerso esse intelligendum, *verba quæ locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.*

Ioan. 6.
In P. sal. 9

Deinde Corinthij quidam de mysterio hoc i. Conu. dubitantes, & à generali fidelium fide descentes, credere non poterant, sanctam communionem tam diuinum quid esse, ut sanguinè & corpus Iesu Christi in se contineret, sed non nisi vt communem illam habebant cibum, vel non nisi aliquid mysterij in se continentem: aduersus quos Apostolus confestim dictata Epistola conu. x. c. dicens, *Conuenientibus vobis, inquit, in vnum, audio scissuras esse inter vos, & ex parte credo, nam oportet hæreses esse, &c.*

Post illos venere Manichæi, qui filij Dei humanitatem oppugnantes, credere aut sibi persuadere non potuerunt, sanguinem Christi sub vini speciebus contineri, vt nec corpus sub specie panis. omnia hæc refert & refertur S. Augustinus, sed errorem hunc in ipso

Lib. 10. an.
lvi. Enchir.

fui exordio quamprimum iugularunt Patres. Negavit deinde Nestorius in Eucharistia carnem verbo unitam recipi, sed hanc falsitatem Concilij Ephesini Patres destruxerunt.

Longo post tempore circa annum Domini octingentesimum, Ioannes quidam Scotus, ordinis S. Benedicti, & Caroli magni præceptor, veterem hunc errorem ab inferis reuocans veritatem Eucharisticam negavit, sed quamprimum in Concilio Vercellensi teste Lanfranco Archiepiscopo Cantuariensi, condemnatus est. Ducentis post annis elapsis, anno scilicet millesimo, Berengarius Archidiaconus Andegauenfis in acie prodijt, qui vbi que & docuit, & scriptis asseruit in Sacramento hoc non nisi figuram comprehendere, & ecce quamprimum vt in apertum prodijt, à pluribus lingua calamoque oppugnatus fuit, imprimis ab Aldemanno Episcopo Brixienfi, Lanfranco Cantuariensi, Guitmundo Auerfano in Apulia, Algero Monacho, aliisque plurimis, deinde ab vniuersali Ecclesiæ voce suffragioque proscriptus in Concilio Vercellensi sub Leone sexto, secundo in Turonensi sub Victore secundo, cui Hildebrandus, qui deinde Pontifex creatus Gregorius septimus fuit appellatus, præsedebat, in quo cum rationibus & argumentorum pondere conuictus esset, errorem abiurauit, tertio in vniuersali Romano, cui centum ac tredecim Episcopi sub Nicolao Papa interfuerunt, in quo miser iterum dogma e iurauit, errorem agnouit, & coram Pontifice scripta sua flammis tradidit.

Lib. 3. de
30. in Angl.

Guilielmus Malmesburienfis Bibliothecarius in historia Anglorum mirum quid enarrat, velut triste malorum Berengarii augurium: refert enim S. Fulbertum, cum in vitæ extremo constitutus esset, Berengariumque adhuc tum puerum lecto astantem cerneret, quamprimum inde auferri mandasse, se enim illum cernere non posse, vt qui illum veritatis Catholicæ aliquando deprauatorem & truentum Ecclesiæ persecutorem fore præfagiret, idque extimulatione dæmonis cuiusdam, qui lateri illius indiuiduus comes adhereret, & tandem ad extremam crudelitatem pertraheret.

Berengario confutato, condemnato, inque

machinationibus suis extincto, Ecclesia cum in Berengarii contentione superior euasisset, in summa pace ac quiete veritatem & realitatem articuli huius possidebat, donec tandem anno Domini M. CCC. LXXX. duo nefarii vitiligatores V. Viclef & Ioannes Hus, controuersiam sopitam iterum resuscitant, & summa nituntur opum vi huius nobis Sacramenti realitatem, quæ toties & tot in tribunalibus nobis, auditis semper aduersariorum postulationibus, ad iudicata fuerat, auferre. Illi verò tempus ad hoc maximè opportunum delegerunt, quodque eorum moliminibus non parum conduceret, tempus scilicet schismatis, quo tres diuersi Pontificiam dignitatem ambibant, sed tandem schismate abolito, & Martino V. legitimo Pontifice stabilito, causa hæc in Concilio Constantiensi ventilata fuit, & secundum nos pronuntiatum, aduersarij repulsam passi, & ad sumptus luendos, & honestam emendam præstandam condemnati, quod in Concilio hoc V. Viclef, Ioannes Hus, & Hieronymus Pragensis igni sunt ad iudicati: & corpora eorum sepulchris eruta. Nec hic dæmonis subijt malignitas aut fafcitias, sed ad Ecclesiæ pacem disturbandam nouos controuersiarum huius exortauit promotores, cæterisque nequiores, & ecce tibi in Germania Lutherum, Melancthonem, Oecolampadium, Zainglum, Brentium, aliosque innumeros, in Gallia nostra Petrum Martyrem, Calvinum, aliosque eiusdem farinae & dogmatis viros armavit, qui malignitatis vinculo caudatim illigati, ad Ecclesiæ messem, velut Sampsonicæ vulpes, disperdendam, occasione horum verborum, *Hoc est corpus meum*, quæ causæ nostræ basis & fundamentum sunt, in tot sunt sectas & opinionum schismata dispertiti, vt octoginta & amplius loci huius expositiones sint in eorum scriptis à doctissimis quibusque hominibus detectæ, quæ omnes, vt notauit doctissimus Episcopus Ebroicensis, Claudius de Sanctis, Senatuum, Parlamentorum, Vniuersitatum, & Academiarum totius Christianitatis, sententia, ac denique totius Ecclesiæ in Concilio Tridentino suffragio condemnatæ & proscriptæ sunt.

Lutherus, qui quidem realitatem credebat, sed transsubstantiationem negabat, panis

substantiam simul cum corporis Christi substantia subsistere putabat, atque idem Christum docens impanatum, horum omnium dementiam explodebat, scripsitque suo tempore octo diuersas per Germaniam opiniones vulgo creditas fuisse, alij siquidem significatiui, alij figuratiui, alij energici, alij metamorphosig, &c dicebantur. Melanchthon S. R. Imperij Electorib, hac de re scribens, huiusmodi diuersitatem opinionum explodens, alias sex nouas adfert, penitus à Lutheri expositionib, alienas ac discrepantes. sed videamus quid sub hisce nebulis delitecat.

Tract. de part. coen. Dom.

III. Caluinista rû opinio de hoc Sacramento.

Fides & opinio Hugonotorum Caluinistorum, auditors, est, quod quamuis corpus & sanguis Christi *ὄμοιωσις ἰσοῦ*, id est, corporaliter & essentialiter cum pane & vino hic non subsistat, vel sub panis & vini speciebus in Sacramento Eucharistiæ non comprehendatur, sed in cælo duntaxat, verè tamè ibi illa recipi, idq; dupliciter, primò spiritualiter, ac deinde sacramentaliter, spiritualiter quidem ac spiritu, id est, fide & carità quadam Christi cum anima nostra coniunctione, quæ per Spiritus S. virtutem fieri solet, recipi, sacramentaliter verò ore corporali, quando non corpus & sanguis Christi, sed eorum duntaxat figuræ, id est, panis & vinum fumuntur, quæ vel velut sigilla quædam & characteres esse dicunt, quibus Christus promissâ, quibus corporis & sanguinis sui in Sacramento Eucharistiæ spiritualiter participes nos se effecturum promisit, confirmare & signare nobis voluit. Sed quantus hic latet error, quæ impossura, quæ nebula & caligo?

Caluini hæresis Micholismilis.

Imprudens & probrosa hæc hæresis, & significatorum signorum & figurarum adinuentrix, filiæ Saulis Micholis mihi hoc loco memoriam reficit: ac quod olim illa, illud ipsum hæc hocce tempore agere videtur: cum enim videret illa Dauidem maritum ad necem quæri, clanculo illum dimisit, & statim quamdam pellibus caprinis coopertam eius loco in lecto collocauit, adeo vt cum regij satellites domum illius ingressi, Dauidem inuenire dum putant, inanem eius loco figuram repererint, *Tulit autem Michol stauram, & posuit eam super lectum, & pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, & ope-*

1. Reg. 19.

ruit eam vestimentis. Ita quoque Caluinistica hæresis, verum Iesu Christi corpus auferens, nonnisi spectum quoddam & inanem vmbra in profano cœnæ suæ lecto collocat, cumque verum Deum, & realitatem ac substantiam veram inuenire volumus, nonnisi figura, signum, imago reperitur, quam pellibus tegunt & conuestiunt, id est, chymicis, erroribus, mendacijs, significatis, paradoxis, atque ita miserè atque infelicitè animas decipiunt ac circumueniunt.

In Apocalypticis inuolucris mulierem quamdam meretricem, ac libidine infamem, bestię insidentem conspicio, plenam blasphemię nominibus, septem instructam capitibus, decem communitam cornibus, auro resplendentem & lapidibus pretiosis, manu poculum deauratum forinsecus gestantem, sed immunditia & abominationibus repletum: Reges ad turbe secum commercium inuitabat, & pellici lenocinio dementabat, vinoque fornicationum suarum omnes terræ incolas inebriabat, *Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemis, habentem capita septem, & cornua decem, & mulier erat circumdata purpura & coccino, & inaurata auro & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominationibus & immunditia fornicationis eius.* Cùm mulierem hanc diligenter contempletus, omnia illius schemata intueor, & fornicationes eius & dissolutiones, ipse mihi persuadeo, verū hoc hæresis seculi nostri schema esse & imaginem. Sed vestra venia singulas illius partes adaptabo, & vtramque inter se conferam. Imprimis bestię insidet, quod opinio hæc merè bestialitati & ignorantie innixa sit, vel à sensualitate nuda seduci se patiat, cuius symbolū est bestia: blasphemijs redundat, quod mille impietates & conuitia quotidie aduersus Deum, illius Ecclesiam, sanctos, & ministros Angelosque eructet & euomat. septem capita illius diuisiones & schismata significant, decem cornua verò artes & dolos, quibus animarum salutem studet euertere: lapides pretiosi & aurum superbiam signant & arrogantiam, quæ scētæ huic adherent, poculum verò aureum, quod manu gestat, verum Calicis symbolum est, quem in cœca sua circumferunt, qui

Apo. 17.

4. Re.

Cœn uinif filior pheta

P. sal.

Iof. 9.

qui exterius quidem pulcher, venustus & speciosus, sed intrinsecus mera abominatio, damnatio, exitium, immunditia, & profanatio mera: adhuc infamis ac salax hæc meretrici Reges pellicebat, omnes habitatores terræ inebriabat, quod hæresis omnis dissolutionis mater tot Principes in errorem petrauerit, & falsitatis suo vino plurimos per orbem sparsos populos inebriarit. O monstrum horrendum, ingens, portentosum! O hæresim prodigiosam!

4. Reg. 4.

Cœna Calvinistica filiis illis olearum Prophetarum.

Abominabilis hæc Calvinistarum nostrorum cœna reficit mihi ollam virulentam filiorum Prophetarum, de qua lib. 4 Regum scriptum est, quæ cum herbis siluestribus & incognitis repleta fuisset, adeo amara visa fuit, ut mors in ea delitescere putaretur, tantumque abfuerit, quidquam ut inde gustarent, ut clamarent mortem olla contineri, *Cumque gustassent de coctione, clamauerunt dicentes: Mors in olla vir Dei, & non potuerunt comedere.* Mihi credite auditores, putida hæc olla Calvinistica cœnæ imaginem præfert, quid enim communio illorum est aliud quam mera quædam culina, cuius olla & lebes cœna est, ministri enim mysterium hoc, ut filij Prophetarum, insipidis, agrestibus & noxijs herbis, quasque ignorarent, replere, erroribus, inquam, blasphemijs, impietatibus, & dogmatibus siluestribus, opinionibusque, quas nec ipsi intelligunt, adeo ut merum hic virus, venenum, mors ac mera animarum damnatio contineatur, & gustanti adeo amara & insipida videantur omnia, ut mortem hic latere inclaimet, & comedere nequeat. Olla periculosa, & mensa mortem propinans, pestilens cœna ac lethifera, animabusque noxia. De hac Dauid præfagiens, locutus est, dum canit, *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in scandalum.* Mensa quædam mortis est, mensa dolosa, fraudulenta & scandali Calvinistarum cœna, in qua non nisi mucidus panis & acetum conuiuii proponitur.

Psal. 68.

Ios. 9.

Habitatores quidam terræ Chanaan, cum olim Iosuum ementito habitu decipere velent, veteres quasdam lacernas, laccas & obsolescas induerunt, & mucido canistris pane imposito & vino fugiente in lagenis, è longinqua se regione profectos asseruere, cum ta-

men non nisi è vicinia regni essent, *Dicentes de terra longinqua venerunt serui tui.* quapropter hoc schemate Iosuum aggressi, illum decipere, & foedus cum eo iniere. Nostræ tempestatis hæretici idem omnino facere conperiuntur. Reformatores se enim ementientes, & vetustis quibusdam & exolitibus dogmatibus iam dudum condemnatis assumptis, & S. Scripturæ locis velut frustillis quibusdam hinc inde vnum in centonem confarcinatis, & asinos quosdam Ministros pane mucido & vino acido cœnæ onerantes, è longinqua se regione venire fingunt, id est, à multis iam annorum sæculis fuisse iactant, à primitiua Ecclesia, iam inde ab Apostolorum temporibus & immediate à Christo, cum tamen inter nos nati sint, eodem quo nos baptizati tempore, & in eadem Ecclesia educati: hoc igitur schema præferentes Prælatos nostros adire, & Ecclesiæ nostræ castra ingressi sunt, cumque non nisi pacem, reformationem, sanctitatemque spirarent, ac plenis buccis conciperent, foedus cum ijs pepigere, & fideles omnes in fraudem conduxere. Ecquænam illa fraus, loco veri ac sinceri panis non nisi figuratum producere?

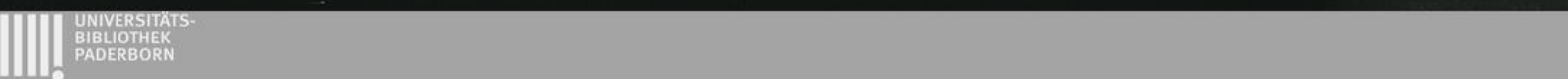
Caluinista Gabaonitis similes.

Heliogabalus Romanus Imperator luxu & libidine diffusus ut qui maxime, cum quodam tempore iocos captaret, vniuersum populum Romanum in palatio inuitauit. Omnis plebecula prandij captandi auida confluit, mensæ sternuntur, aulæ parietes conuestiuntur, & ecce non nisi cibi picti fucataque fercula mensæ inferuntur, capi, perdicæ, turdi, lepores, phasiani, aliaque si vera forent, lectissima fercula. Sed hic, non nisi mendacia & euanida & picta, ita ut conuiuii delusi maiorum cum fame mensa recesserint, quam accesserint. Idem profecto tacit & Ioannes Calvinus, Hugenotarum caput & Imperator, vniuersam siquidem Christianorum Rempubicam ad magnum cœnæ conuiuium cum inuitasset, ad quod omnes iam dudum Christus inuitauerat, ut iucundissimi epularentur, dicens, *venite omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: & multo etiam prius, Bibite amici & inebriamini charissimi.* cumque omnes ad impostoris huius inuitationem accurrisent, mensam insternit fucatam, cœnamque parat, in qua non nisi picta conspiciuntur fercula,

Aeliogabali factum lepidum.

Matth. 11.

Cant. 5.

cula, corpus inquam & sanguis Christi in figura duntaxat, miscellæ itaque animæ deceptæ non minori inde cum fame & inani stomacho recedunt, quam accesserant.

Prou. 32.

Sapiens in Proverbijs de magnatum purpuratorumque mensa loquens, suadet ne quis eorum ut parasitus, mensas ambiat, sed cibos declinet, ut qui non nisi falsa fercula panem mendacij mensis inferrent, *Ne desideres de cibis eius, in quo est panis mendacij.* Consilium hoc ex parte propheticum erat, nosque tacite admonuit, ut hæreticorum conuiuia fugeremus, nunquam vero eorum fercula ambiremus: in ipsorum enim cœna non nisi panis mendacij ac fraudis frangitur: fraudis imprimis, miscellæ enim animæ verum Angelorum & vitæ panem hic se manducaturus cum putant, non nisi meras figuras accipiunt: mendacij vero, quod omnia hæc erotibus, & falsitatibus inaitantur, œconomi quoque conuiuij huius, Ministri scilicet, toties mentiuntur, quoties realitatem corporis Christi in Eucharistia Sacramento inficiantur.

Exod. 27.

Scriptum in Exodo legimus, altare legis Mosæcæ cauum fuisse & intrinsecus inane, nec è solida compositum materia. Ita quippe id fieri mandauit Dominus, *Non solidum, sed inane & cauum intrinsecus facies illud.* Scio Deum hic ostendere voluisse, Mosæcæ legis sacrificia vana fuisse & omnis meriti expertia, ut quæ nec remittere peccata, nec aliquam conferre gratiam possent, erat enim lex hæc vacua, & non nisi figura habet at, soliditatem vero errorum omnium veritatem legi Evangelicæ reuertatam fuisse. Sed quale apud Hebræos erat sacrificiorum altare, talis esse mihi videtur mensa communionis & cœnæ Caluisticæ, vacua, inanis, caua, nullamque soliditatem continens, substantiam nullam, nullum corpus, nullam realitatem, sed meram inanitatem & concavitatem, & omnia in figuris. O extremam inopiam! ô calamitatem deplorandam! sed fraudes & versutias potius intolerabiles!

In Cœna
Caluistica nihil
solidi.

IV.
Euangelistarum
consensus
quo ad in-

Intolerabiles inquam: cum ita verba Iesu Christi Eucharisticum Sacramentum instituentis deprauantur, corrumpantur, & interpolentur, simulque mendacij arguantur quatuor sincerissimi Secretarij, quorum tres Euangelistæ, & vnus Apostolus, S. Matthæus c.

xxvi. S. Lucæ c. xxii. S. Marcus xli. & institutione x v. Paulus i. ad Corinthios cap. xi. qui diuerso scribentes tempore, locisque diuersis, & cramentis distinctis idiomatibus omnes vno eodemque consensu scripserunt, *Hoc est corpus meum*, nullus vero dixit, imo ne dicere quidem cogitauit, *Hoc significat corpus meum*, hoc dicere impostorum est & mera blasphemia, in quo nulla apparet ratio, quodque nulla verisimilitudine astrui potest.

Quis enim non dico credat, sed solum cogitet, Christum Dei filium vnigenitum, quique nihil ignoraret, Sacramentum hoc instituerit dum vellet, remque tanti momenti ac ponderis legare, parabolicis & figuratis verbis apud Apostolos obtusioris ingenij viros & rerum penitus ignaros vti voluisse? ipsum inquam, qui in Lege Mosæcæ tam perspicuis & apertis verbis circuncisionem, agnum Paschalem, panes propositionis, aliisque Sacramenta instituit, vnum hoc, quod dignius & eminentius cæteris, sub figuris duntaxat & inuolucris tradidisse? Quis fuisse ille Doctor, qui cum ad nos veritatem docendam venisset mentemque nostram illustrandam, eandem magis inuoluit ac turbasset, non nisi per gryphos, emblemata, ambiguitates & figuras loquendo? Præceperas nobis Pater æternæ, aurem illi vt præberemus, *ipsum audire*, sed quid lucri fecissemus, si nulla ipsum ratione intelligere potuissemus, & in rebus maximi momenti & setijs non nisi obscure, amphibologicè & figurate esset locutus?

Ad hæc cum filius Dei hæc verba pronuntiat, & Apostolis suis eloqueretur, testamentum suum condebat, cuius Apostoli fuerent huius institutores, & Euangelistæ notarij: apud Matthæum enim dictum est, *Hic est sanguis noui testamenti*, atque in testamentis omnia perspicuis & apertis verbis enunciari conscribique debent, vt condiditales & controuersæ hoc modo euitentur. Cap. 26. Clare igitur illum loqui hic oportuit, non vero in ænigmatibus, nos enim alioquin, non nisi signa & figuras dando, decepisset.

Nam vt paterfamilias falsarius & impostor Testamentum suum condebat, si filio testamento gemmas & vnio-ta clara nes legans, non nisi pictos adamantes, rubinos & smaragdos intelligeret: de Deo idipsum multo minus credendum est, quod fide-

lis in

lis in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Nulla enim ratio est, verisimilitudo nulla, amplius iam vt in figuris loquatur, nam hoc Mosaicum quid spirat, & ad Iudaismum inclinare est, atque ita in veteri testamento versaremur, nec aliud Christus instituisse, maleque dixisset, *Hic est calix noui testamenti*, & hoc, *Ecce noua facio omnia*.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Simile, *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

Matth. 28. *Ecce noua facio omnia*. Ecquæ enim nouitas, si figuræ etiamnum durant? De veteri lege dici vere poterat: *Omnia in figuris contingebant illis*, hocque usurpati poterat, antequam Iesus Christus ad Ecclesiam suam veniret. Solet princeps nuptias reginæ alicuius ambiens, & quidem absentis, quamque videre non potest aut alloqui, imaginem illi suam mittere, at cum alter alterum vidit, frustra omnis pictura, natura siquidem prævalente cedit fictitium: ita quoque magnus ille Princeps pacis Christus, quamdiu Ecclesiam suam ambiuit, quæ illi in sponsam destinata erat, lege Mosaicæ durante, imaginem suam Synagogæ destinauit, ac priusquam ad illam veniret, infinitas figuras & signa præmisit, at vbi iam ipse venit, non iam amplius de figuris, picturisque, & parabolis loquendum est. Ad aduentum illius iubar omnes figuræ euanescere, vt sole exoriente manna dissuebat.

quor, non est Elias, non est Moyses, nec Pseudopropheta, sed vere filius meus: ita quoque in Sacramenti huius institutione, cum ait, *Hoc est corpus meum*, dicere voluit hoc, hoc quod manu teneo, quod dono vobis, quod manducare debetis, vere corpus meum est, & caro, non vero umbra aut figura.

Ioan. 6.

Acterna sapientia, priusquam mysterium hoc institueret, videretque non mediocres horum interpretatione verborum controuersias exorturas, præuenire voluit, & impedire, vtque omnem dubitationem tolleret, apud Ioannem longe ante dixit, *Caro mea vere est cibus*, non figurate, tropologicè, metaphorice, sed reuera & realiter, quasi diceret: Multa de me dicuntur, quæ non nisi per comparisonem mihi applicantur, non vero per naturam, vt quod lapis, leo, agnus, & alijs nominibus dicat, quorum similitudinem habeo, sed hic vere, non vero figurate *caro mea cibus est*.

Sed quid cogitatis etiamnum Iudaizantes Calvinistæ, cum cœnam vestram figuris refercitis, realitatemque & verum corpus Eucharistiæ aufertis? si hoc verum esset, peiores nobis essetis, & maiores idololatæ, quam nos esse putatis: nobis enim obijcitis, quod colamus & honoremus imagines, sed vos longe essetis deteriores, vt qui in cœna vestra eadem etiam deuoretis, si illic non nisi figuræ sint & imagines. Atque idcirco non cœnatores, sed imaginum ac figurarum deuoratores dici meremini. Quænam illa ineptia! quænam absurditas!

Hæretici imaginum deuoratores.

Addimus denique axioma & communem omnium Theologorum sententiam esse, in Sacramentorum verbis nullam figuram aut tropum contineri. Adhæc, quod omnis semper credit antiquitas, vbi in verbis aliquid in fide nostra necessarium mysterium delitescit, illa per allegorias, metaphoras, aliasque figuras non esse explicanda. ita veteres Patres Manichæos condemnarunt, quod verba illa Ioannis, *Et verbum caro factum est*, de symbolica & mystica carne exponerent, item Arianos, qui verba illa, *Ego & Pater vnum sumus*, de vnione substantiali intelligere notebant, item Nestorianos, qui verba illa, *Hic est filius meus dilectus*, non de filiatione substantiali, sed adoptiua dumtaxat esse dicebant interpretanda.

Ioan. 1.

Cum.

Cum igitur verba Sacramenti huius tam eximium & diuinum mysterium includant, eoque futura demerita, eadem per figuram & signum exponere? quænam etiam futura temeritas, dicere Iesum Christum, tam sublime mysterium dum institueret, coram Apostolis figurate & parabolice locutum, cum prius illis promississet, *Iam non in pro- uerbis loquar uobis: Plura de priori hoc membro non dicam, sed aliud iam aggrediar, iam enim satis superque hæresim hanc videor destruxisse, errores euulsisse, imposturas euertisse, & tot execrabiles blasphemias pessum dedisse. Tempus igitur est veritatis extruendæ, veræ fidei adstruendæ, & Scripturarum producendarum, atque hoc reliquum ceptæ materia.*

V.
Catholica
fides circa
sacramen-
tum hoc,

Sess. 13. c. 1.

Perfectè credimus, auditores, in sancto & venerabili hoc sacramento vere, realiter & substantialiter pretiosum Iesu Christi corpus contineri, illud ipsum, quod natum est ex Maria Virgine, quod cruci affixum, quodque hodie in cælo gloriosum ab Angelis conspicitur: Credimus, inquam, post sacrosancta sacerdotis verba, qui velut Dei minister hic operatur, panis & vini substantiam vnico momento mutari, conuerti, & trās substantiali in corpus & sanguinem Iesu Christi, & sub duabus illis speciebus verum corpus, viuum inquam corpus ab anima sua informatum, & diuinitatem semper secum habens, contineri: hæcque omnium Christianorum; omnis antiquitatis; omnium Patrum Catholicorum; vniuersæ Ecclesiæ, denique totius orbis fidem esse & sententiam: ita nempe tria generalia Concilia determinarunt, Ephesinum tertium, cui sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus præfedit, Nicenum in Asia superiori congregatum anno Domini CCCXXXII. & iam à Patrum memoria Tridentinum: cuius hoc decretum est, *Docet sancta Synodus ac simpliciter profiteretur, in almo sancta Eucharistia sacramento, post panis & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum verum Deum atque hominem, vere, realiter, & substantialiter, sub specie illarum rerum sensibilibus contineri, &c.*

Veritas hæc & fides in primis certissimis infallibilibusque verbis Iesu Christi, quæ hoc sacramentum instituens elocutus est, inniti-

tur, *hoc est corpus meum*, deinde ipsorum Euan- gelistarum testimonio, qui eadem scriptis *Matth. 26.* mandarunt, Prophetarum quoque oraculis, qui toties tamque manifeste hoc prædixerunt, Sanctorum etiam Patrum auctoritati, qui omnibus in locis valide animoseque illam propugnarunt, denique Ecclesiæ traditioni, quæ à Spiritu sancto directæ, gubernataque, iam inde à mille sexcentis annis hac in fide inuiolabilis & integra perstitit. Cæterum vt magis magisque hodie in eadem vos confirmem, eandem ipsam veritatem sacrae scripturæ verbis, veteris Testamenti figuris, & inrefragabilibus rationibus confirmabo.

Ad factæ scripturæ igitur loca iam procedamus. In Psalmis scriptum est, *Apud ie laui mea in Ecclesia magna, edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum*, quasi diceret, in Synagoga iam olim & exiguæ Iudæorum congregatione dilaudatus es Domine, sed in posterum laudaberis, & à me imprimis in Ecclesia magna & generali omnium gentilium concilio: tunc enim miseri peccatores & pauperes vitæ panem in Sacramento Altaris comedent, saturabunturque, atque ita saturi deinde Dominum dilaudabunt. Additque deinde seipsum explicans, *Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ*. Prophetico ritu præteritum pro futuro ponens, *manducauerunt, pro manducabunt* quasi dicere voluisset, Non pauperes modo & mechanici, sed Principes, Reges, & Monarchæ terræ genibus flexis adorabunt & manducabunt, è quo loco hoc elicimus argumentum, Ait paruos & magnos, pauperes & pinguiore aliquando in Ecclesia panem comesturos, quem adorabunt: adoratio vero non nisi Deo debetur, atqui hic de Eucharistia sermo, ergo verus in Eucharistia Deus est, quis enim vnquam panis adoratus fuit, priusquam ori inferretur? si vero illic non adesset Deus, adoratio mea foret idololatrya.

Secundo, Regius vates Psalmo secundo: qui totus in laudem Iesu Christi & vitæ eius *Psalm. 2.* mysteria effusus est, ait, *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus*, quo loco fontes Hebraici legunt, *Osculamini filium, alij item, adorare panem*, quod non nisi

de Christo Iesu intelligi potest, qui cum sit verus Dei filius, idque æterna generatione, & ab hominibus in mysterio incarnationis osculatus fuerit, quando natura nostra vnita fuit verbo, tandem se panem vitæ præstitit, idque in Sacramento Eucharistiæ, *Ego sum panis vitæ, qui de cælo descendit*, quique ab Angelis & hominibus simul adorari debet.

1. Cor. 6.

1. Cor. 11.

Tertio de hoc Sacramento Apostolus scribens ad Corinthios ait, *Quicumque manducauerit & biberit calicem domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini*. E quo hoc elicio argumentum, si in Sacramento hoc non nisi purus est panis & figura corporis, qui fieri posset, illum peccare mortaliter, qui peccati reus illud manducaret? fieri ne potest Deus bone, vt ob frustum quoddam panis indigne sumptum anima perpetuam damnationem incurrat? si quis dicat, ideo hoc fieri, quod panis hic sit figura & imago Dei, ob quem peccatum committitur, contra respondeo, agnum Paschalem vere Iesu Christi figuram extitisse, qui tamen in statu illum peccati manducaret, non dici peccare: quare sequitur, in Sacramento hoc aliud quid contineri, diuinitatem scilicet, quæ indigne sumpta maximi peccati ream animam constituit.

Qui agnū paschalem in peccato comederet, non peccat mortaliter.

Hebr. 13.

Leuit. 16.

Hebr. 13.

Quarto, Gentium doctor Paulus magnificans illud, quod in Eucharistia recipimus, Hebræis ait, *Nos habemus altare, continens pro contento, de quo non habent potestatem edere, qui tabernaculo deseruiunt*: quo loco de Iudæis loquitur, quibus figura dumtaxat & non ipsa veritas data erat, qui cibum hunc gustare non poterant, vt pote qui Ecclesiæ seruatus esset. Quod in Leuitico iam olim Dominus designauit, cum præcepit, vt singulis annis vitulum & capium ad expiationem scelerum sibi Iudaicus populus offerret, quorum sanguine Sanctuariū respergebatur, caro vero extra castra igni dabatur, ac nulli in cibum cedebat. Quorum omnium Apostolus Epist. ad Hebræos meminit, *Quorum animalium inferitur sanguis in sancta pro populo per Pontificem, horum corpora cremantur extra castra*. Quo nihil aliud designatum fuit, quam Iesum Christum in cruce pro peccatorum expiatione immolatum, extra Ierusalem pati & mori, & sanguine illius genus humanum purificari debuisset, carnem vero illius, a sacerdotibus Aaroni-

Beff. de Sanctis.

is altari deseruientibus, id est, in veteri lege permanentibus, non manducandam. Illis data erat figura, at nobis veritas. Atque vt olim serui & mercenarij ab agni Paschalis manducatione excludebantur, ita quoque hodie Iudæi & hæretici, qui à pristina libertate & nobilitate velut filij spurij & mercenarij exciderunt, Eucharistiæ gratia priuati sunt.

Dicite igitur, si Apostolus Iesu Christi corpus vere in Eucharistia non contineri, & non nisi signa & figuras hic cerni credidisset, an adeo audacter se veteris legis sacerdotibus præponere, suamque & Christianorum omnium prerogatiuam extollere & iactare potuisset?

Quinto, Dei filius corporis sui veritatem in hoc sacramento adstruere dum vellet, his vsus est verbis, *sicut misit me viuens pater, & ego uiuo propter patrem, & qui manducat me, ipse uiuet propter me*: id est, vt ego uiuo ex patre, ita vos è corpore meo uiuetis. Atqui constat, verbum æternum propter patrem non uiuere ob nuda accidentia, sed vera substantiæ suæ participatione, illi ab æterno communicata, vt pote cum ambo vitæ fons & origo sint, *Apud te est fons vitæ*. si vera hæc est comparatio, vt reuera est, cum Christus mentiri nequeat, quis dubitabit, quin de illa manducatione vere substantiali, non vero accidentali dumtaxat, qualis per solam fidem fieri solet, quæ non nisi accidens est, quæ fieri & non fieri in anima potest, uiuere debeamus. Veritati igitur huic credendum est, aut verbum Dei negandum.

Sexto, cum Christus sacramentum hoc institueret, dicebat, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*. Certum vero est, verum id Iesu corpus, & in substantia & natura fuisse, qui pro nobis non in corpore phantastico & figurato, sed vero traditus & crucifixus fuit, nisi Manichæorum hæresim sequi velimus. Deinde de sanguine dictū est, *qui pro vobis effundetur*: è quo argumentor, quod Christus nobis in sacramento dedit & reliquit, idem ipsum fuit, quod traditum & effusum fuit in cruce, atqui verum illius corpus & sanguis, non vero figura, traditum, & effusus fuit in ara crucis, verum ergo corpus & verum sanguinem in Eucharistia reliquit. Equidem argumentum hoc vt certissimum & inefragabile

Matth. 28.

Argumentum ad realitatem Eucharistiæ probandæ.

H h

gabile teneo , & velut Achillem inuincibilem. sed iam ad figuras descendamus, ecce primam.

VI.

In medio Paradisi arbor vitæ fuit confita, velut arborum ceterarum caput & princeps, & quamuis in horto illo regio alia item arbores forent varijs fructibus refertæ, omnesque in

Gen. 3.

hominum vsu alimentumque confitæ: sola vitæ arbor, velut princeps & primaria, vitæ fructum continebat, immortalitatemque homini conferebat. Paschalius Abbas lib. de corpore & sanguine Christi, vt in Bibliotheca sanctorum Patrum traditur, ait arborem hanc figuram sacramenti Eucharistiæ fuisse, que cum in Ecclesia, quæ verus paradisius terrestris, in sacramentorum velut arborum fructiferarum medio constituta sit, quamuis ceteræ fructus & particularia quædam dona contineant, sola vitæ arbor est, animalibusque immortalitatem parit. Vnde Christus ait, *Qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, & In ipso vita erat, & apud te est fons vitæ*, locitque alijs innumeris. Secunda, Sipientia dicitur in Prouerbis ædificasse sibi domum, septem columnas excidisse, victimas immolasse, & mensam proposuisse. *Sipientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem, & proposuit mensam.* S. Cyprianus libro Epistolarum, & S. August hoc de sacrosancta Eucharistia interpretantur, tunc vero sapientiam domum putant ædificasse, quando Verbum æternum, quod Patris sapientia, Ecclesiam è ludæis & gentibus collegit, septem vero columnas adaptasse, cum septem illam Spiritus sancti domus aut septem sacramentis instruxit, victimas immolasse, cum in cruce moriens Deo Patri se obtulit, mensam denique proposuisse, cum suum in Eucharistia corpus reliquit. De hac mensa locutus est Psalmographus, dum canit, *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me.*

Cap. 2.

Ioan. 6.

Prou 9. Epist 3. lib. 17. de ciuit. Dei, c. 30.

Psal. 22.

Agnus paschalis figura fuit Sacramenti Eucharistiæ.

est Sacramentum & communio populi, sed sacrificium in eam a sacerdotibus oblatum. Agni sanguine Hebræorum postes cum respectu essent, angeli exterminatoris, magnum per Aegyptum stragem edentis, manum & irabiem euasere, ita quoque, cum animæ nostræ pretioso Agni huius immaculati, qui in Sacramento continetur, qui in cruce arbore oblati fuit, sanguine conspersæ & irrigatæ fuerint, à demonum Spirituum illorum homicidarum, & à principum tenebrarum feritate immunes sunt & tutæ.

Addam & tertiam, Agnus Paschalis sine vlla controuersia figura Sacramenti huius existit, nam vt ille immolatus fuit pridie eius diei, qua Hebræi Aegypto egrediebantur, ita Christus pridie quam pateretur, accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, &c. Agnus non per familias modo comedebatur, sed per sacerdotes etiam in sacrificium ferebatur & immolabatur, Eucharistia non modo

est Sacramentum & communio populi, sed sacrificium in eam a sacerdotibus oblatum. Agni sanguine Hebræorum postes cum respectu essent, angeli exterminatoris, magnum per Aegyptum stragem edentis, manum & irabiem euasere, ita quoque, cum animæ nostræ pretioso Agni huius immaculati, qui in Sacramento continetur, qui in cruce arbore oblati fuit, sanguine conspersæ & irrigatæ fuerint, à demonum Spirituum illorum homicidarum, & à principum tenebrarum feritate immunes sunt & tutæ.

Hæc sit quarta, sed omnium quotquot vquam fuisse præstantissima, manna scilicet, ita post plures alios interpretantur sanctus Augustinus, Rupertus, venerabilis Beda, qui omnes vnanimi consensu de Eucharistia locum hunc Apocalypseos exponunt, *vincenti dabo manna absconditum*, textentas porro in Eucharistiam & manna proprietates, sympathias, consensum similitudinesque reperit est, quæ id nobis apertissime ostendunt. Primo manna cibus erat angelicus, Eucharistia vero penitus diuina; omnium ciborum gustum suggererat comedenti manna, Eucharistia quoque omnium voluptatum deliciarumque accedentibus gustum præbet: manna quamprimum cælo de lapsum apparuit, populus omnis stupore & admiratione percussus clamabat, *Manna, quid hoc est?* Eucharistia mox vt instituta fuit, mox vt apparere accidentia sine subiecto, corpus sine extensione, nullumque occupans locum, omnes omnino mortales consternari, & stupore defixi clamarunt, *Quis credidit auditui nostro?* quænam hæc miracula, quæ paradoxa? quis vquam hæc crediderit? An non præstantes hæ figuræ, è quibus committitur hoc argumentum eicio, manna, agnus Paschalis, mensa sapientie & egregia hæc arbor vitæ, figuræ & vmbre Sacramenti huius fuisse tempore legis Moisaicæ, sequitur ergo, veræ corpora & res figuratas in lege Euangelica necessario esse debuisse, & in augusto hoc Sacramento ita realitatem corporis & sanguinis Christi nos habere & nactos esse, vt eius figuras & signa veteres Hebræi habuerunt. Rationes iam velut auxiliarios milites in aciem producam, quibus inimici vires retundemus, & sententiam nostram stabiliemus. Ecce primam.

Manna figura Eucharistiæ

Secund.

Exod. 16.

Tertia

Fides non d. esse,

Si

Rationes, quibus Sacramenti huius veritas adstruitur.

Primaria.

Secunda.

Matth. 27.

Tertia.

Fides rebus non dat esse,

Si ipsa Christi corporis realitas in Sacramento Eucharistiæ non contineatur, sequitur, legem Mosaicam Evangelicam & digniorem & perfectiorem esse, quod ita probat, Agnus Paschalis tot cum ceremonijs inter familias Iudæorum manducatus dignior & eminentior erat, meliusque Christum Dominum denotabat, melius illius carnem, innocentiam, mortem & sacrificium repræsentabat, quam panis & vinum, quæ non nisi inanima & mortua sunt. Attamen Sacramentum hoc panis & vini excellentius & nobilius esse debebat, cum Christus ab agno hoc Paschali ad Eucharisticum hoc Sacramentum, velut ab imperfectiori ad perfectius, & ab minori ad maius transierit, ideo fatendum corpus Iesu Christi vere realiterque in Eucharistia contineri, vel è contra asserendum, Evangelium eiusque sacramenta lege veteri, & Christum Mose inferiorem esse, ac proinde multo esse fatius Iudæizare, quam Christi fidem amplecti.

En secundam Dei filius cum homo factus in hunc mundum descendisset, veteres figuras omnes aboleuit, legemque Mosaicam in omnibus & per omnia adimplevit, ipse siquidem de se ait: *Non veni solvere legem, sed adimplere*, & in cruce pendens postremis verbis hoc ipsum testatus est, *Consummatum est*. si vero in augusto & venerabili hoc sacramento corporis sui realitatem non haberemus, tot illius figuras, quæ longo tempore præciterunt, quas iam produximus, non adimpletset, ac proinde tum nihil novi recepissimus, nec ad aliud testamentum transisimus, sed Iudæorum iustitiam etiamnum sub figuris & signis ageremus.

Annectam & tertiam. Obijciunt adversarij, non nisi fide Christi corpus hoc subsistere, sed respondo, fides alicui existentiam non donat, sed eandem tantam existentem supponit, Dei quippe est, rebus esse suam dare, hominis vero id credere, quod exemplum manifestum faciet. Non facit fides, Christum resurrexisse, incarnatum esse, aliaque fecisse, ac credit, hæc aliaque his similia nova & inaudita quadam ratione facta. Cum igitur fides efficere non possit, Christi corpus in Eucharistia ut adsit, alia quadam ratione ibi com-

prehendatur necesse est, falsa enim alioqui esset fides, utpote quæ credat esse, quod non subsistat.

Producamus & quartam. Per Eucharistiam homo Deo unitur, & Deus homini, atque idcirco communio dicitur, at si unio hæc & coniunctio non nisi mentaliter & per fidem fieret, ut sibi persuadent hæretici, nihil hic nouum esset, ne quid amplius quam in baptismo, hocque sacramentum recipere aliud non foret, quam baptismum renouare, quo fit coniunctio quædam spiritalis & per fidem, quæ etiam varijs adhibitis ceremonijs peragitur: sequeretur hinc etiam nostram cum Deo unionem coniunctionemque non nisi in mente contingere, atqui in carne & spiritu contingit, ut testatur ad Ephesios Apostolus, *Erunt duo in carne una, hoc autem dico in Christo & in Ecclesia*. Quamobrem, Christiani auditores, ex hisce rationibus, figuris & textibus sacre scripturæ asserendum, non amplius figuras hic esse, sed inuolubiler firmiterque credendum verum, substantiale, & naturale Iesu Christi corpus realiter in Sacramento Eucharistiæ contineri.

Hæc est catholica & vniuersalis omnium fides, hocque credendum est modo, si vero rei ipsius dignitas ac sublimitas, vel violentus humanarum persuasivum turbo contrarium nos edocere voluerit, clamemus omnes cum Propheta, *Domine vim patior, responde pro me*, causæ meæ patrocinare, ratio fati- *Isa. 38.* citi, sensus comprehendere nequit, natura vim patitur, quid dicam, ignoro: quare Domine auxilium præsta, meo responde nomine, tu meus in disceptando esto præses, fide me tua arma, sine ipsa enim causâ caderem.

Vlysses cum Sirenum scopulos præternavigaret, earumque cantus illicia pertimesceret, Vlyssis malo se alligari voluit, ne cantus dulcedine illectus & fascinatus, illarum ad scopulos nauis impelleretur, itaque illi naufragium faceret: sancto huic mysterio adaptans dico, optimum quemque Christianum hoc imitari debere: Mare enim contemplationis mysterij huius postquam conscendit, & Sirenes humanas cantillantes audit, rationem inquam, sensus, argumenta, Philosophiam, hæresim, Sirenes vaferrimas & periculosissimas, Deum orat,

se vt fidei, quæ verus nauis Ecclesiæ malus est, alliget, ne mundi carmine illectus & fascina- tus, mentis impotentiam incurrat, inque infidelitatis præcipitium delapsus animæ naufragium patiatur.

Iob 39. Fide igitur hic opus est, & rationi valedicendum, & Iob Propheta imitandus, qui sublimè euolare cupiens, & curiosius in diuina arcana inquirere, ait, *Manum meam posui super os meum*, ne forte quid extra rem loquerer, ac parum decenter de eo, quod comprehendere non possem. Vas quod operculo carebat, vt im- mundum in Leuitico haberi volebat Deus, os quoque nostrum vas est, quod dum mysteria tractanda sunt, quale hoc Eucharisticum, ac de corporis Christi hic præsentia agendum, si silentio coopertum non fuerit, coram Deo velut immundum & sordidum habetur.

Isai. 6. Hic, curiose, os tibi refrenandum, ne quid obgannias, & quasi tibi minus fuerit satisfactum, inquiras, oculi vero è contra adaperiendi ad imitationem Seraphinorum Propheta, nihil præter fidem hic adhibendum, illi soli credendum, omnia sub illius assertione integre asserenda. Quod in Exodo egregia figura representauit, præcepit enim Deus, vt Agni Paschalis assati caput simul & pedes deuoraretur, *caput cum pedibus vorabitis. ò mysterium!* Caput Christi est ipsa diuinitas, vnde Apostolus, *Caput Christi Deus*, pedes vero illius humanitas, cuius scabellum ipsa fuit crux: hæc portio omnia in Sacramento nostro agno Paschali continentur: atque per fidem deuoranda sunt, tum quæ ad diuinitatem, tum quæ ad humanitatem spectant, summum & imum, & quidquid in hoc Sacramento à capite vsque ad pedes continetur, deuoranda inquam, sine ulteriori inquisitione: in quo Daniele Prophe- tam imitemur oportet, qui curiosius in cibos ab Angelo allatos non inquisiuit, aut vnde deferret, percunctatus est, sed gratijs actis in alimentum sumpsit: idem penitus hic agendum, omni curiositate seposita realitas credenda, substantia in nutrimentum conuertenda, tanti beneficii largitor & donator adorandus, immensæque illi gratiarum actiones offerendæ.

Dan. 14. Porro, benignissime Iesu, vere panis vitæ, & ambrosia penitus diuina, ita hoc credimus,

atque in hac mori veritate est animus: numquam vero ab hac fide discedimus, credimus siquidem corde, & lingua confitemur, vere te in Eucharistia contineri, corpusque tuum hic realiter & perfecte cum substantia, natura, anima, sanguine, quantitate, qualitatibus, diuinitate denique comitarum adesse. Verissimum hoc & certissimum est: scimus, contrarium vero asserere qui ausus fuerit, illum hæreticum censendum: scimus & credimus te in hoc Sacramento esse velut arborem vitæ in medio paradisi consistam, vitam & immortalitatem animabus quæ adfers: item ceu agnum Paschalem, qui in amoris & charitatis extremæ prunis assatus deuorandus es; adhæc velut manna nouum, sed quod sub accidentibus & speciebus Sacramentalibus delitescbat, manna quod oculos adaperiat, stuporemque iniiciat ijs, qui ipsum contemplantur, denique velut conuiuium & epulum regium, ab æterna sapientia paratum, in quo omnes homines reficiantur ac plane saurentur. Idcirco hic te adoramus, adorantesque speramus, quod postquam animas nostras hic velut cibus nutritis, sacramentis cessantibus ac finitis, velut Deus, in altera gloriâ ijs visibilem sis elargiturus. Cuius partes nos præsent Pater, & Filius,

& Spiritus sanctus,
Amen.

